

9e ANNÉE.

№ 1-2. 1931.

STUDENSKYJ VISNYK

PUBLIÉ PAR L'UNION NATIONALE DES ASSOCIATIONS D'ÉTUDIANTS D'UKRAINE

Janvier-Février

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

РІЧНИК ІХ.

П Р А Г А

Ч. 1-2. 1931.

Січень-Лютий

ЦІНА КЄ 8—

Зміст.

Від Редакції	1
О. Ольжич. Десь ти ходиш, Діво невинна	1
О. Ольжич. Дон Хозе	1
Микола Чирський. Іще один переходячий жаль	1
З чеської народної поезії. Переклав О. С.	1
Гридень. Поет-Воїн (Юрій Ліпа. «Суворість». Книга віршів 2-га)	2
В. О. По восьми зізді українського студентства	3
М. Мухин. Нова література що-до українського питання у Сов. Імперії	5
Цесуо	12
З життя українського студентства	12
Протест української УМСА	14
10-річний ювілей Чехословацької Студенської Централі	15
З чужинних студентських видань	16
Пластова Трибуна	17
Михайло Вірлиний. Не оглядатись!	17
Данило Козицький. Джемборі	18
Наймолодший з Вітрогонів. Наша остання пластова зустріч	20
З життя українського пласту	21
Від редакції «Пластової Трибуни»	21
Ріжне	22
Од спілки закінч. високі школи у Чехословаччині	23
Надіслані книжки та журнали	23
Примітка редакції	24

Помешкання редакції та адміністрації:

Praha-Smíchov, Nádražní ul. č. 46.

Поштова адреса:

Praha, hlavní pošta, příhrádka č. 411, «Studenskýj
Visnyk».

Гроші посилати на адресу:

Praha, Živnostenská banka, «CESUS» («Stud. Visnyk»).

BANKA ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ
v Praze II., Na Poříčí.

Akciový kapitál: Kč 70,000.000.— Reservní fondy: 64,550.000.—

4 místní expositury — 18 odboček, — 5 sezonních směnárén.
Telegramy: Legiobanka, Praha. — Telefon serie: 265-51, 301-41.

Všestranná bankovní služba.

Відвічальний редактор Альберт Пісарчик. — Друкарня «Legiografie», Praha-Vršovice, Sámova 665.

СТУДЕНСЬКИЙ ВІСНИК

STUDENSKYJ VISNYK

видає Центральний Союз Українського Студенства („ЦЕСУС“)

Річник ІХ.

Прага.

Ч. 1—2. 1931.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Цим числом розпочинає наш журнал дев'ятий рік свого існування. Останніми часами не легко було редагувати та випускати в світ наш часопис. Матеріальна скрута багато спричинилася до того, що часопис не виходив так правильно і з таким багатим змістом, як би цього собі бажала Редакція «Студенського Вісника».

Не робимо жадних підсумків нашої дотеперішньої праці, точею тільки зазначити, що праця виконана нами за цілий час існування нашого журналу є дуже велика, значно більша ніж ми припускали. Чужинці користають з статей «Студенського Вісника», головним чином поодинокі школи слов'янських студій в Європі, а також і інші чужинці, що цікавляться нашим та слов'янським питанням. Про вагу такого органу для нашого студентства та громадянства не доводиться багато розводити балачок. «Студенський Вісник» лучить українське студентство, скупчене довкола Цесус-а, в одну суцільну українську громаду, що йде сміло вперед до мети — визволення нашої Батьківщини. Орган нашої студенської Централі потрібний цілому українському студентству, де б воно не перебувало. Завданням українського студентства є підтримати «Студенський Вісник» як матеріально, так і морально. Тільки при чинній підтримці українського студентства може з успіхом існувати його центральний часопис.

О. Ольжич.

Десь Ти ходиш, Діво невпинна,
Десь цвітуть огнями сліди.
Нікарагуа... Мексико... Хина...
І все ближче, ближче сюди!

О, Ти прийдеш, прийдеш, Багряна,
Надаремне квилить Ремарк!
Для цих днів, як відкрита рана,
Не Мадонна, а Жанна д'Арк.

Досить їх, молодих, здорових,
Що чекають, прагнуть літа,
Що заплатають річками крові
За Твої палючі уста!

О. Ольжич.

Дон Хозе.

Такі, як перше, профіль цей
І руки, і дитячі плечі,
Та з чорних, дорогих очей —
Байдужість, глум і порожнеча.

— Кармен! Чому? Хтось інший,
так?!

Усе забуть?... Усе убити?! —
Дон Хозе спечені уста,
Блідий, гризе несамовито.

Бурхливим морем цирк гуде
І крики в стіни бють, мов хвилі.
І ось усміхнений іде
В плащі блакитнім — Ескамільо.

Микола Чирський.

Ще один переходячий жаль,
Ще одне незначуче зневір'я.
Але стверділо серце, як емаль,
А ця любов легка була, як пір'я.

І ваших віч привабливе сузір'я
Нехай тепер для інших креше сталь.
Я теж закоханий в отсе передвечір'я,
В осіннє небо, чисте, як криштал.

Що байдужі мені і зради і печалі.
І свій залюблений в любови зір я
З — поза широкого плеча
Втоплю, мов гострого меча
В цю далеч, заткану в зелене
надвечір'я.

З чеської народної поезії.

Dejte klec jestřábu!

Дайте кліть орлові
Із злота ясного, —
Не змінить гнізда на неї
Тернового!

Борзого комб'я
В пута не закути,
Ні вуздечки, ні стрем'єна
Не припнути.

(Переклав О. С.)

Гридень.

Поет Воїн.

Юрій Липа. *Суворість*. Книга віршів. 1931. Стор. 32. Видання літографоване.

Перед нами друга збірка віршів Юрія Липи. Перша збірка, «Світлість», вийшла року 1925 і була оцінена в нашій часописі в червневій зошиті за рік 1926.

Всупереч сентиментальним уподобанням української інтелігентної верстви, принаймні старшої її частини, наперекір жалібним традиціям української лірики, поет обрав собі за знак немилосердя, — немилосердя — не співчуття і не жалі, — і проголошує це сміливо і гордо:

*Я взяв собі за знак немилосердя,
Що падо мною — втіленим драконом;
Його брилянтове, сліпуче осердя
Дарує зло палаткотливим сконом.
На свисти, на виття, на похливі кроки
У світлі білому цвіте мій гордий спокій.*

Активне, динамічне ставлення поета до світу окреслене ним у такій хвалі неспокою, прискоренню та здобуванню:

*Старим, старим законом
Створено, браття, нас
На те, щоб ми розгоном
Переганяли час,*

*І в цій розкоші розвою
Нам забраний брали рай,
Бо то — найбільше: — собою,
Собою життя сповняй.*

*І гнів, і блискучість мислі,
І жаль, і волі «вперед!»*

*Окрили, вбрали, нависли
Упоюють мій ляцет.*

*Неспокій, — вічний фелтунок
З прокляттям роду людей, —
Чи ж то не є подарунок
Долі самої моєї?*

*Скажи ж мені, Сліпа Сило,
Що так мене рвеш у бій,
На те ж ти мене створила,
Щоб ставить чоло Тобі?*

Не мінлива крива емоціональних переходів від занепадницьких настроїв до піднесених — незрушима воля будування керує поетом:

*І нація — не Геєнна
І знижень, і поривань,*

*Лишень тріпотливі звена,
Що треба знайти — звязать.*

Міццю молодости і певністю зросту творчих сил Нації повниться серце поета; ворожий полон, в якому нині перебуває Україна, для нього лише доба іспиту, даремна й сіра:

*Я не проклинаю тебе, чужа стиліє, —
(І прокляття життя дає!)
Не безнадія, і не надія —
Серце моє!*

*Серце моє глядить просто
В очі Нації, що росте,*

*І дзвенить, і повне молодости
Серце моє просте...*

*Ти ж — даремна, ляклива, сіра,
І що ти прийшла,
То — лиш проби час. Ти — не віра,
Ти — поранна мла.*

Поет приймає і вітає війну, герць міцних воль:

*Ми такі упиті
Тим, що вона є знов, —
Що нам наші забиті
І наша кров?*

*Ми такі повні щастя
У сей великий час, —
Сподобись, земле, причастя,
Сподобись, земле, нас!*

Геть сумніви, геть зневіру, геть плачі серед руїн — орел Побіди ширить золоті крила над Україною:

*Орел золотий Побіди
Пролітає над моїм краєм, —
Щож ви плачете, сильні діти,
Над голодом, неврожаєм?*

*Орел золотий Побіди
Приносить нам меч предобрий, —*

*Що ж ви станули, сильні діти,
Ви ж є хоробрі?*

*Орел золотий Побіди,
Чуйте, клекоче:
Непереможні будьте, діти,
Сам Бог так хоче.*

Не краєм білих хаток та вишневих садків уявляє поет нашу Україну — краєм перших завойовників, залізним полем, що «крівавим засіяне цвітом»:

*Україно, рівнино жорстокого бою і слави,
Мов натхнення знамено, сколихане в сонце у гору
Краю знаків зловісних і віщих, таємних і дивних,
О прокляття мое богорівне, прокляття простору!*

*Ти у душах сумирних, як дим, як пожар, як нещастя,
Як залізне поле, кривавим засіяне цвітом,
Ти дзвениш і даруєш привітом нас дужих і сильних,
Ти печаллю безвластя так будиш, і рвеш і бадьориш!*

*Із глибин давнини, що без меж і без міри, донині,
Наче крик соколинний палає нам трепет беззвучний,
Се — пороги, се — кручі, се — море кричить наздогінці:*

*До незнаних країв! На коня! Острогів! І до бою
До нового підбою все далі, все далі, все далі,
Завойовники в творчому шалі, — вперед, Українці!*

Перед Україною, відродженою в огнях та бурях війн та революцій — яєнозбройна постать св. Юрія, що поведе її шляхом перемог:

*Націє народжена з огня,
Націє великая, молись, —
Яєнозбройний Юрій, як колись,
Осідлав могутнього коня;*

*Мов лавина біла поплила,
Гуркіт скель ляка малі серця,*

*Розбігається отрутна мла
Від проміння дивного лиця.*

*Націє народжена з огня,
Ось прийшов твій Юрій, мов воскрес,
Стримує могутнього коня
Простягає руку до небес.*

Аматори «милосвучности», приклонники «мельодийности» ліпше хай не приторкаються до цієї книги: вона присвячена лише тим, «хто має суворі очі і уста, затиснені міцно».

В. О.

По восьмім зїзді українського студентства.

Вісім років минуло від першого зїзду українського студентства. Вісім років промайнуло від липня місяця р. 1922, коли студентські відпоручники Соборної України приїхали до Праги, щоби організувати українську студентську централу «Цесус». Починається нова сторінка в історії українського студентства. Склавши на певний час зброю, українське студентство розпорошилося по високим школах Європи та Українських Західних Земель, але бажало й надалі тримати постійний зв'язок між собою та продовжувати українську визвольну боротьбу на культурнім полі. Покладені на Цесус надії нікого не завели. Щорічні зїзди українського студентства тільки підтверджували і в свою чергу зміцнювали ту напружену діяльність, яку переводить Цесус між своїми та чужинцями.

Ствердив ту велику роботу Цесуса також і недавній восьмий звичайний зїзд українського студентства. Ми бачили, як дуже цінить українське студентство свою Централю. Не було на зїзді ані одного делегата, який не визнавав би потребу підтримки Цесуса. В дійсности деякі організації дбайливо виконують свої членські обовязки супроти Цесуса. Але є велика скількість і таких, які поза голословними фразами більше нічого не роблять. Легко на зїзді Цесус-а солодко побалакати та ухвалювати резолюції, але коли прийдеться до здійснення директив зїзду, то Управа Цесус-а здана тільки на себе саму та на ту горстку організацій, які справді зрозуміли, що праця Цесус-а не висчерпується міжнародними студентськими зїздами та зїздами Цесус-а й що треба працювати систематично протягом цілого академічного року, коли хочемо бути як слід підготовані до цих зїздів. Багато наших організацій не здає собі справу з того, в яке неприємне положення ставлять Управу Цесус-а, а разом з тим і ціле українське студентство тим, що занедбують свої членські обовязки супроти Цесус-а. Ревізійна комісія сконстатувала у жовтні м. р., що поодинокі організації залягають з вкладками до Цесус-а у висоті 18.000 кч. (словами: вісімнадцять тисяч корон чеських). Явище дуже сумне, коли пригадаємо собі, що з початку існування Цесус-а місячна вкладка до Цесуса вносила 10 корон чеських (або відповідний еквівалент в чужій валюті), а тепер її зменшено тільки до одної корони чеської, себто десятої частини. А праця в Цесус-і мусить провадитись і на далі тим самим темпом, що й колись. Як же можна перевести цю роботу, коли фондів нема, працівників фактичних (а не номінальних) замість колишніх двацяти тепер ледви чотирі? Зрозуміла річ, що поодинокі Відділи нашої Централі не функціонують як належить, кореспонденція Міжнародного Відділу та Секретаріату не в такій стані, як вона повинна бути. Певні грошові зобовязання супроти чужинців не виконані. При такій стані нема великої охоти й працювати. Нарікати на Управу Цесус-а тут не можна, бо успішність праці Цесус-і залежить не лише від самих членів Управи Цесус-а, але також від усіх організацій, які до нього належать. Тому кожна студентська громада повинна мати на увазі, що їй бездіяльність чи байдуже відношення до своєї Централі гальмує тільки працю в Цесус-і. Самій же Управі Цесус-а не лишається нічого иншого, як позавішувати цілий ряд українських студентських громад в членських правах Цесус-а та опублікувати їх на сторінках нашого органу. Хай український загаль знає, які ці організації так добре виконують свої обовязки супроти своєї Централі та тим завдають шкоду нашій національній справі взагалі! Є ще й така категорія громад, які приносять якусь маленьку суму до Цесус-а (от так аби уважалось, що вони також ніби щось вносять до Цесус-а й через те не будуть виключені з складу членів Цесус-а) й на тім кінець на довгі місяці, а то й роки. Такий стан тревати довго не може. Не можна вимагати однакового ставлення до організацій подвійного роду: тих що сумлінно несуть разом з Управою Цесус-а тягар праці для нашої справи й тих, що байдуже придивляються з боку. Таких членів як ці останні Цесус-ові не потрібно.

Багато можна би литові зарадити, коли би добре функціонували віділи поодиноких організацій. А то часто лежить корінь зла якраз у виділах. Що до багатьох студентських організацій можна сказати, що який виділ така й студентська громада. Добрий виділ — добре працює товариство, злий — недбалый виділ — праця ніяк не йде. Отже працюймо у першій мірі для оздоровлення виділів поодиноких студентських організацій.

Праця в Цесус-і усе буде недостаточна, оскільки справа йтиме так далі. Навіть більше, супроти чужинців не можемо висязатися як слід, що тільки приносить певну шкоду нашому доброму імені. Треба знати, що кожного дня майже дістає Управа Цесус-а від чужинців запити, ріжні жадання тощо. А як їх виконати? Нема спростоги. Апарат Цесус-а повинен бути далеко більший ніж він є тепер. Праця дуже вдячна в нашій Централі. Дещо можна вичитати про це також й на сторінках «Студентського Вісника». Коли би недбалість певних громад супроти Цесус-а прибрато поважніші розміри, то тоді би могло бути загрожене й саме існування нашого Центрального Союзу. А наслідки такої ліквідації нашої студентської Централі були би дуже відежні не лише для українського студентства, але також для цілої української справи.

Незорганізоване, розбите українське студентство не уявляє з себе жадної великої вартости. Та збірна воля та збірний інтелект українського студентства, що зосереджена й втілена в Центральнім Союзі Українського Студентства, перестала би уже існувати. А всі знаємо, як тяжко створити щось нового. Висловлюємо тут думки, які би можна краще назвати песимістичними рефлексіями. Наводимо ці зауваження на сторінках нашого органу тому, щоби українські студентські організації не обвинувачували Управу Цесус-а. Управа Цесус-а покористується правами, які їй надав 8. з'їзд українського студентства супроти своїх недбалих членів, яким не місце бути в складі членів української Централі.

Цесус не засновано для святочних маніфестацій та парад, але для постійної тяжкої щоденної праці. Тому не треба нам членів для паради, але для праці. А коли самі організації сумлінно виконуватимуть свої членські обовязки супроти Цесус-а та додержуватимуться ухвал з'їздів, які їх відпоручники самі ухвалювали, тоді зможуть бути певні, що жадних нарікань не буде й що справи Цесус-а підуть далеко краще при їх активній співучасті у спільній праці. Слово тепер за тими недбалими організаціями. Коли вони не промовлять, тоді буде примушена заговорити сама Управа Цесус-а. Наш категоричний імператив — удержання своєї студентської Централі, щоби їй при кращій нагоді в недалекій будуччині перенести до української столиці Києва або до Львова. Для осягнення цього потрібне в першу чергу зміцнення дисципліни в наших власних рядах.

М. Мухин.

Нова література що-до українського питання у Сов. імперії.

I.

РЕВОЛЮЦИЯ И НАЦИОНАЛЬНЫЙ ВОПРОС. Документы и материалы по истории национального вопроса в России и СССР в XX веке. Под редакцией С. И. Диманштейна. Том третий. 1917 Февраль — Октябрь. Составили И. Левин и Е. Драбкина. Издательство Коммунистической Академии. Москва. 1930. Стор. XL, 467.

Комісія по вивченню національного питання при Комуністичній Академії в Москві розпочала, випустивши цей том, видання п'ятитомової серії документів та матеріалів по історії національного питання в Росії та СССР у XX столітті. Том I має бути присвячений добі першої російської революції р. 1905—07, т. II має обіймати роки 1907—17, т. III — р. 1917, т. IV — від жовтня р. 1917 по 1921, т. V — від 1921—1930.

На 20 сторінках вступного начерку III тома редакція (головний редактор проф. Діманштейн, один з лідерів антиукраїнської течії компартії на Україні, одна з редакторок Є. Драбкина, znana тим, що у своїй книзі — «Національний и колониальный вопрос в царской России. Пособие для вузов, комвузов и самообразования». М. 1930. Вид. Ком. Академії — цілком оминула Україну; до речі, саме ця Драбкина на спілку з Левінім і складала цей рецензований нами том) коротко переповідав, в цілому без особливих перекручувань, стан міжнаціональних відносин в Росії за доби Тимчасового уряду.

Звичайно, багато уваги присвячено позиції Леніна в українському питанні за часів уряду Керенського. Але фальшиво пояснюються причини «співчуття» Леніна Україні. Річ дуже проста: Ленін дійсно у своїх газетних статтях та промовах виступав проти політики Керенського, але робив це виключно тому, що й сам він був в опозиції до цього уряду. Коли ж Ленін захопив владу у свої лабети, то негайно оповістив хрестовий похід цій самій колись ним так демагогічно й галасливо бороненій Україні. У цім він рабськи скопіював татику російських кадет, що перед р. 1917 ретельно й вельми красномовно боронили Фінляндію з думської трибуни та на шпальтах свого часопису «Речь» проти імперіялістичних зазіхань Століпінна та його наступників. Але не встигли ці славетні й довголітні оборонці Фінляндії опини-

тися у складі російського уряду в р. 1917, як неначе по команді «раз-два» самі стали користуватися сталинськими методами у боротьбі з фінляндцями. Видатні колись і красномовні оборонці прав Фінляндії — Родічев, Стаховіч, Некрасов, ставши у р. 1917 генерал-губернаторами Фінляндії, стали вживати проти непокірних фінляндців старих методів урядових репресій, як розгон сойму, то що.

Проте Діманштейни з Драбкініми примушені визнати, що місцеві більшовики на Україні у р. 1917 навіть не уявляли собі, що вони на...
Україні:

«Дуже знаменне те, що за доби лютневої революції ми не видали жадної партійної масової літератури на українській мові для робітників та селян України. Поміж керуючих більшовиків на Україні переважали люксембургіянські погляди на національне питання». (Люксембургі, Роза, знана більшовичка, що заклинала до останніх зубів гризтися за єдину неподільну Росію. Прим. моя. М. М.)

Характерні слова належать одному пуріцові з катеринославської організації більшовиків: «ми катеринославці, ні разу не згадали, що ми працюємо на Україні. Катеринослав був для нас найвизначнішим містом Півдня Росії — й тільки».

Звичайно, Ленін був значно хитріший від своїх «людішек». Після виборів до Установчих Зборів, на яких українські партії одержали понад чотирі мільони голосів, більшевицький батько писав: «При таких стані справи ігнорувати значіння національного питання на Україні, — що часто роблять москалі (і мабуть трохи менш часто, ніж з москалями, трапляється це з жидами) — значить доконувати глибоку й небезпечну помилку». Але всі ці й їм подібні ленінські «визнання національного питання на Україні» служили лише на користь традиційного московського імперіялізму. Ріжниця між Леніним та його попередниками на троні Росії, як рівно ж і цілою купою досить невдалих конкурентів Леніна, полягає в тім, що, посилаючи військо на здобуття бунтівничої України, Ленін знав, що шле його на здобуття України, а не Півдня Росії, у чім були переконані Роза Люксембургі з братами Пятаковими та В. В. Шульгін з Струве та Бош.

У першій частині III тому, що носить назву «Більшовики й національне питання в р. 1917», України торкаються три ленінські статті з доби славетного першого Універсалу Центральної Ради. У всіх трьох більшевицький батько не заощаджує своєї енергійної красномовности для оборони Універсалу від нападів Керенського та російської «революційної демократії». Наведемо для зразку хоч би зо два таких речення:

«Газета озлобленних полуобезумевших от бешенства буржуазных контрреволюционеров «Речь» дико обрушивался на украинцев, на их «самовольное решение». «Поступок украинцев» будто бы «есть прямое преступление против закона, которое вызывает против себя немедленное применение законных кар. Прибавлять к этому выпадку озверелых буржуазных контрреволюционеров нечего» (стор. 31).

Точнісінько так, як Ленін у р. 1917, писала в передреволюційні роки російська опозиційна преса, хоч би й ця сама «Речь», про російських «реакціонерів та черносотенців» в часи загострення російсько-фінляндських, инколи навіть російсько-українських відносин. Численні інститути ленінізму та інші комакадемії, яких тепер так багато розвелося на Сов. Україні, могли б сміло взятися за працю підшукування «предтеч» знаменитого Ільїча в національним питанні. Багато таких Ільїчів сиділо по редакціях опозиційних газет та газеток за часи російського, т. зв., псевдоконституціоналізму (1905—1917), коли боронити фінляндців, а подекуди навіть і українців уважалося прикметою доброго ліберального тону. А що сталося з цими Ільїчами по 1917 році? Де поділися їх солоденькі словечки?

Через кілька сторінок по цьому знаходимо статтю другого більшовика — Н. Осінського. «Дуже пристойна», як колись то любила висловлюватись давня київська чикаленківсько-сфремовська «Рада» чи теперішня «Діло» про деякі статті про Україну у львівським «Dzienniku Ludowym» чи варшавським «Robotniku» — про розстріл у Києві українського богданівського полку російськими кірасірами. Решта матеріалів торкається Фінляндії.

Друга частина зветься «Національна політика російських партій та організацій». Спочатку йде загальний начерк позиції Тимчасового Уряду та російських «революційних» та «демократичних» партій (інших у 1917 році, як відомо, не було) у національній справі. Досить влучно окреслюється у розділі «Тимчасовий уряд і Україна» відношення російської буржуазії до України, відношення, підкреслюємо, цілковито тотожне до відношення російського пролетаріату *in rē*, особливо, після жовтневого перевороту. Господарче та воєнно-політичне значіння України для російської буржуазії та буржуазної державности було колосальне: український хліб складав один з основних артикулів зовнішнього балансу Росії; гірничо-промисловість України була одним з головних годуючих центрів цілої російської промисловости, по містах України знаходилася величезна агентура російської буржуазії, важна як провідник впливу останньої у чорноморському водозборі, на території ж України були положені визначніші російські культурні центри (Київ, Харків, Одеса) — усі ці добра російська буржуазія не могла відступити без бою українцям». Так було за буржуазної державности Керенських та Мілюкових і так є за пролетарської комуністичної державности Сталіних та Скрипників. Далі наведені такі матеріали: промова Керенського на московській державній нараді з славетними словами, зверненими до України — «брате, хто дав тобі тридцять срібляників», текст заборони Керенським українського військового з'їзду, урядове повідомлення про відхилення українських вимог (перед першим Універсалом), заява голови Тимчасового уряду кн. Львова лідерів київських перекинчиків В. В. Шульгіноів, що уряд буде усіма засобами протиставитися українським зазіханням й інші урядові акти тієї доби «протиставлення українським зазіханням», стаття кадетського офіціозу «Р. чь» з нагоди першого Універсалу, декларація Ц.-К. кадетів про вихід кадетських міністрів з уряду на знак протесту проти київського порозуміння Керенського та Церетелі з Центральною радою, стаття лідера російських есерів Чернова після першого Універсалу, стаття російського Каутського — Плеханова про той же Універсал та ин.

Третя частина збірника має назву «Національний рух на західних окраїнах», де перші 83 сторінки присвячені Україні — резолюції та постанови українських партій та з'їздів та російських партійних організацій на Україні, перші два універсали, записка Київського Університета Тимчасовому уряду — «данос на гетьмана злодея», в якому професура тієї русифікаційної установи, якою в ґрунті речі все був Київський Університет, рішуче ставилася проти українських домагань; тут же під мильною назвою третього Універсалу наведений в російському перекладі текст оповіщення Генерального Секретаріату з 25 вересня 1917 р.: декларація партії кадет про вихід з Центральної Ради — на початку жовтня 1917 року. Головною причиною виходу кадати виставили намір Генерального Секретаріату скликати Українські Установчі Збори та запроєктоване Генеральним Секретаріатом утворення Вільного Козацтва, до якого українська влада тих часів, на жаль, не поставилася так, як того боялися російські кадати: при відповідній політиці Українського центру Вільне Козацтво справді могло би стати осередком творення української збройної сили, яка дуже легко могла би оборонити Україну від ворогів і не дати впасти українській владі, як це сталося в січні р. 1918. За тих часів загального развалу армії досить було порівнююче невеликого кадру міцних національно вояків, щоби в корні залобігти московським наїздам на Україну. Уряд Центральної Ради натомість провадив найнікчемнішу в цьому напрямку політику: роззброїв спільно з москалями єдиний боєздатний український полк Гетьмана Полуботка й не пішов на створення селянської міліції — Вільного Козацтва — хоч на місцях, особливо на Київщині, Вільне Козацтво мало тоді блискучі перспективи розвитку. Російські кадати цілком правильно вбачали в Вільному Козацтві єдиний вихід порятунку для України і тому так боялися його. На жаль, уряд України, на чолі якого стояв український Вербицько-Арцибашев російські автори романів на сексуальні теми) — Винниченко та гешефтмахер Порш, що до Вільного Козацтва провадив істинно-кадетську політику, наслідки чого нам аж занадто знані — розшматування й поневолення України.

Решта документів, надрукованих у цій книзі, стосуються Фінляндії.

Латвії, Грузії та ин. колишніх «окраїн». Треба визнати, що хоч і в українських діячів доби 17 року в головах був великий туман, спричинений більше або менше замаскованим москвофільством, слова «єдиний фронт демократії» не сходили з уст українських генеральних секретарів, але все ж треба визнати, що знайшлася на світі одна «самоотверженная» нація, що перестрібнула у своїм москвофільстві навіть наших Винниченка, Науменка та Василенка. Представник Грузії Чхенкелі, якому іронією долі довелося згодом заступати уряд незалежної Грузії в Парижі, на т. зв. «демократичній нараді» в Петербурзі у вересні 1917, висловлювався так: «Що сказати про грузинську націю? Вся вона до послуг російської революції». Перед місяцем, у вересні, в Москві на «державній нараді» той же Чхенкелі прорікав: «Я звертаюся до, так званих, іногородців, і я мушу сказати більше: нема іногородців Росії. Є єдиний російський народ з єдиним завданням, ... для нас є єдина батьківщина — Росія» і т. д. і т. д. (ст. 395—398).

II.

Batsell, Walter Russel. Soviet Rule in Russia. New York. Mac-Millan Comp. 1929. Pp., VII, 857.

Рецензована праця належить перу одного з учнів небіжчика проф. Арчібальда Куліджа, знаного північно-американського історика новітньої доби. Формально, як про це свідчить сама назва праці Бетселля («Советське управління в Росії»), вона ніби то має розглядати структуру органів советського управління, але в дійсності ця праця значно ширша, головним чином Бетселль спрямовує свою увагу на національну політику советської влади, зачіпає й українське питання.

Книга видана під фірмою фонду міжнародних дослідів Гарвардського Університету.

Досить повно освітлений перебіг української справи в р. 1917, з наведенням уривків з резолюцій військових українських з'їздів, першого й другого Універсалів, ультиматуму большевицького уряду Центральній Раді та відповіді українського уряду, з нагоди чого автор досить влучно зауважує всю брехливість большевицького гасла «права самоозначення аж до відокремлення». Натомість роки 1918 та 1919 представлені автором дуже неповно, що, безперечно, пояснюється тим, що йому доводилося користуватися виключно большевицькими виданнями (реєстр цих видань подає наприкінці книги, зокрема реферуючи кожне з них). Тексти українських державних актів 1917 року, як Універсали, постанови українського з'їзду влітку 1917 року, йому пощастило знайти у французьких двотижневих «бюлетенях російської преси»*), які французи видавали під час світової війни, доки не перестав існувати східний фронт. По берестейським мирі, чи навіть за де-який час перед тим, це видання припинилося — наслідком чого автор цієї книги не мав звідки черпати документи що-до української визвольної боротьби, що зайвий раз свідчить про те, що українські видання (мирової делегації в Парижі та інших дипломатичних представництв України), яких у роках 1919—22 було багато видано на чужоземних мовах, залишилися дуже мало відомими на Заході — зокрема той американський університет, в якому працює Бетселль, у своїй бібліотеці не має жадного з цих видань.

В розділі четвертому своєї праці, що носить назву «Від децентралізації до централізації», та слідуючим, в якому подає історію підписання скрипницької конституції ССРСР 31.XII.1922, автор дуже старанно аналізує історію ліквідації «незалежності» УСРСР, цілком тверезо дивлячися на всі найбільш демагогічні виступи большевиків у національних справах і уважаючи, що історія большевицької Росії свідчить скорше про існування «братніх завдань», як він висловлюється, а не національної незалежності. Період ослаблення віжок з р. 1918 по 1922 автор пояснює знесиленням Росії по берестейським мирі. Коли ж большевицька імперія знову так сяк сконсолідувалася — знову почалося традиційне «збирання земель» Москвою, цим разом комуністичною.

*) «Bulletins de la presse russe».

У розділі шостім, присвяченім «конституційному та адміністративному розвитку по 1923 році», автор наводить текст конституції УССР.

Розділи 7—9 присвячені з'їздам рад, Центральному Виконавчому Комітетові та Раднаркомові ССРСР.

У розділі 10 «Проблема національностей у роках 1923—1929» автор констатує, що, неважаючи на всі федеративні декорації, ССРСР є централізованою країною, з пануючою російською культурою, для ілюстрації чого він наводить багато прикладів з національної статистики більшовицьких органів управління. Одна з статистичних таблиць, ним наведених, торкається, наприклад, національного складу державних урядовців у Харкові — для порівняння він поруч з відсотками поодиноких національностей серед урядництва Харкова подає відсотки, які росіяне, українці й жиди складають на Сов. Україні.

	Харківські держ. установи	Населення України
	% %	% %
Москалів	33,4	13
Українців	30,5	74
Жидів	30,3	7

Відповідна оцінка дана автором і т. зв., українізації.

У розділі 12 — «Комуністична партія» — подані докладні статистичні відомости що-до розподілу членів компартії по національній приналежності.

III.

Андрій Хвиля. До розв'язання національного питання на Україні. Державне Видавництво України. Харків 1930. Ст. 161.

Автор цієї брошури, Андрій Хвиля, бесарабець з Хотинщини, виводує на советській Україні при окупаційному уряді московських комуністів відповідальну роль генерального адвоката, навіть більше того — апологета окупації України комуністичною Москвою. З упертістю, гідною кращого примінення, він боронить та виправдує полевонення нашої Батьківщини, виступаючи проти всіх українських «збочень» та «ухилів», які раз-у-раз появляються на Україні, як протест проти визиску й притгноблення країни: не встигають комуністичні хвилі побороти одну українську ересь, як раптом повстає нова, проти якої знову треба вживати вогнепальної та полемічної зброї.

На початку цієї брошури Хвиля по черзі розглядає всі ці українські національні опозиційні рухи, які виникали на Україні протягом останніх років.

Починає з так званого «хвильовізму». Починаючи з 1925 року, на Україні розгорнулася так зв. «літературна дискусія». Спочатку вона набрала форм чисто літературних. Але згодом це питання з літературних рейок перейшло на суто політичне, бо воно стосується проблеми будівництва української літератури, перспектив її шляхів, якими вона йтиме у своїй розвитку.

На початку 1926 року у своїй статті «Апологети писаризму» відомий письменник Хвильовий кинув гасло орієнтації на психологічну Європу проти комуністичної Москви, проти так званої російської культури. Отже Хвильовий закликав рвати звязки з московською культурою, він зазначав, що Україна повинна мати в своїй історичній перспективі месіянське значіння, він закликав до боротьби за українську культуру, за її незалежність від московської зверхности.

«Ухили» Шумського та Максимовича, хоч і відіграли значну роль, в основному виходять з «хвильовізму». Після «ліквідації» всіх цих «ухилів» появилася новий — «волобуївщина». Волобуїв доводив, на ґрунті економічних даних, що Україна й після «пролетарської революції» перебуває в підлеглому Росії стані і, як і за старих дореволюційних часів — є колонією Росії. Він доводив це, спіраючись на цілком об'єктивні дані господарського стану советської імперії. Ясна річ, що, хоч Волобуїв казав лише те, про що всі горобі на сов. Україні чудесно знають від першого дня вступу московського комуністичного окупаційного «війства» на Україну, комуністична партія «дала цим націоналістичним твердженням рішучу відсіч», бо яка може бути коло-

пильна залежність України від Москви, коли Україна цілком незалежна соціалістична держава (в якій ані кроку не можна ступити, не спитавшись дозволу з Москви).

Кінець орощури Хвилі присвячений оплаканому стану українізації, яка ніяким чином не може здійснитися в цілком ні від кого незалежній та самостійній українській соціалістичній республіці. Хвиля наводить цілий ряд заяв партійних та державних урядовців про цю саму бідолашну українізацію. У Щербинівці на Донбасі шеф відділу агітації та пропаганди, Асєєв, заявляє: «У нас у Щербинівці українізації немає, а крім того ніколи переводити культурний похід (у справі українізації, прим. ред.) — нас замучили кампанією». Так кажуть люди, яким «доручила» партія провадити національну політику, зауважує з цього приводу Хвиля. Але справа у тім саме й полягає, що компартія, явна річ, ніякої українізації Асєєвим проводити не доручала і не доручить. Чи можливе, взагалі Серучи, у такій централізованій та дисциплінованій організації, як компартія, де підлеглі мусять швидко і стисло виконувати приписи та накази центру, — чи можливе у такій обстанові невиконання Асєєвими партійних директив? Така можливість є абсолютно виключена. Асєєви вилетіли 6 у 24 години за непослух. Вся таємниця «національної політики партії» у тім саме й полягає, що робляться й творяться всі можливі перепони та перешкоди цілком природному процесові «українізації». Партія на широку скалю, «у державнім масштабі», організує саботаж проти українізації. Про людське око видають декрети, накази, постанови, резолюції про саму негайну, саму рішучу українізацію, і в той самий час тишком-нишком повідомляють Асєєвих: «не турбуйтеся. Це все ерунда, хай дурні хахли радіють українізації, а ви лишайте все по старому і цим разом на наші декрети та резолюції не звертайте найменшої уваги». Адже тринадцять років минуло від знаменитого «жовтня», «українізація» лише трошечки молодша від «жовтня», а на Україні у багатьох місцевостях досі не розпочиналася сама елементарна українська культурна праця. До цих місцевостей у першій мірі належить Донецький водозбір.

У місті Сталіно (давніше Юзівка, пр. ред.) існує газетка, російська, як і належиться. «Диктатура Труда» її назва. Проводить шалену, як і належиться, «українізаційну кампанію», з нагоди якої одначе єлюсар Кузьмінєв зауважує, хоч і на російській мові: «Дивно, що «Диктатура Труда» говорить про українізацію на російській мові» (у книзі Хвилі всі наведені ним заяви, Асєєвих, Кузьмінєвих і багатьох інших наведені в російській мові, отже неукраїнізовані. На еміграції нема українізації, а тому, зрозуміла річ, в українським журналі такі заяви краще давати в українським перекладі, «українізованими» — в інтересах читачів-українців, які, поза межами УССР перебуваючи, не конче мусять знати державну мову совімперії, пр. ред.). Машиніст Самбурєв каже: «Ми радо б українізувалися, та нема де. Ані в Сталіні, ані в робітничих висілках нема ані одного закутка, де можна хоч на годину пірнути в українську культуру».

Робітник Роспопов каже: «Чи можна чекати руху в області українізації, коли в цім напрямку нічого не робиться? Удень з вогнем не знайдеш ані одної української газети чи книжки, а на зборах не чути ані одного українського слова, наче б то у нас на фабриці немає українців. В дійсности у нас українців багато, більше ніж росіян, але ж вони або мовчать, або розмовляють російською мовою». Тов. Портокаєв каже: «У нас у мартєнівським цеху на єдину книжку Остапа Вишні робітники місяцями чекають у черзі. Це до речі змальовує наших культурних робітників, які не дбають за те, щоби в цеховій книгозбірні було досить українських книжок». Голова клубу Харцицького трубозаводу Горбуєв надзвичайно боїться усіляких неприємностей від керівництва заводу, тому що «активно» розгортає українізацію (Хвиля, стор. 115). На словах керівники Будєнівської шахти № 1318 за українізацію, але в дійсности справа стоїть зовсім инакше. Ці самі керівники брали участь у виборі книжок у місцеву бібліотеку і в наслідок цього добору: «до книгозбірні не дісталася жадна українська книжка, на шахті ж працює багато українців, що майже не розуміють російської мови» (ст. 116).

Активіст комсомолу каже про українізацію: «Українська мова не прищеплюється, нема чого й галасу зніматися. Я російської мови як слід не ро-

зумію, а тут ще з українською» («Шахта», № 1318). Або: «Мені українізація потрібна, як вам єврейський (чи не краще вже було б «габрійський» — більше відповідало б українській вимові, пр. ред.) талмуд». Після таких рішучих та недвозначних відповідей навіть солоденький Хвиля робить рішучий і недвозначний висновок, такий неіриродний для нього, що взаєь протиставить свої сахаринові теревені про «національну політику», «незалежну соціалістичну Україну» то що: «такі слова кажуть комсомольські активісти. Це свідчить, що ці люде пліють на справу українізації. Це свідчить, що ці люде не мають належної відсічі». Була відсіч, та заломилася завдяки цілим хмарам оттаких хвиль: під Крутами, під Базаром...

В анкеті, зібраній Хвилею ласкаво брали участь не самі лише партійці, комсомольці, робітники, але також і фахівці — інженери. Вони також зімкненими рядами беруть участь у цім «єдинім» антиукраїнізаційнім фронті. Ось чуємо від інженера Щербинівської рудоуправи таку відповідь на заяву про те, що скоро буде перевірка знання української мови: «Яка ріжниця, на якій мові я працюю, аби я був «русский человек». А ось друга заява: «Я добре знаю, що працювати все одно доведеться, чи знаючи чи не знаючи українську мову».

Не краще стоїть справа й у Зіновській (Ялисаветській) окрузі, до речі, чисто українській по національному складу. Біліньский, викладач математики на курсах підготовки до вищих шкіл читає виключно російською мовою і в розмовах про українську мову каже: «Не розумію, по що калічити дітей цією дурацькою мовою, яку вигадали якісь «мудрагелі». Адже нею не можна завше користуватися, це ж витадка, чужа навіть для українців». Барановський, викладач фізики на політехнічних курсах, на три чверті викладає російською мовою, хоч він і володіє українською мовою, каже: «Мені вже декілька разів робили зауваження за українську мову... Але я на це пристати не можу. Аджеж, зрозумійте, на цій мові двох слів не можна звязати, вона груба й непридатна для такого предмету, як фізика. Надзвичайно дурне і те, що вимагають будівництва якоїсь національної культури. Адже Україна властиво й тепер ніщо инше, як частина Росії, ніколи не буде самостійною, завше буде жити під владою матушки Росії». Нарешті інженер Косоногов, що викладає будівництво, виспіває таке: «Надзвичайно тяжко такий предмет, як мій, перекласти на українську мову, та й по що це? Вся будівнича справа, в ґрунті речі, витвір великих російських умів, а не усіляких Одарок та Панасів, для котрих тепер творять якусь національну культуру. Правда, такий крок потрібний для того, щоби мати можливість усюди писати, що у нас є досягнення в національній культурі». Не варто після цього згадувати таких дрібниць, як клясичні денікінсько-врангелівсько-большевицькі розмови про те «що українська мова — це польсько-галицька мова і нічого спільного з «шевченківською» мовою не має» (стор. 128), які дуже популярні в Зіновевській окрузі.

На загал треба визнати, що інж. Косоногов, не згадуючи про багатьох інших учасників цієї вельми цікавої анкети, більш влучно визначає «національну політику» соввласти та компартії, ніж Хвиля: «такий крок потрібний для того, щоби мати можливість усюди писати, що у нас єть досягнення в національній культурі» — лише для цього, не більше.

Не можна не висловити авторові рецензованої книжечки нашої щирої подяки за зібрані ним думки великих російських умів на Україні сухих, інж. Косоногова та інших. Це без порівняння цікавіше ніж писання самих Хвиль, не згадуючи вже про інших Скрипників, які шкварять промову за промовою, брошуру за брошурою, в яких намагаються довести дурним «хахлам» як то за них дбає «советская власть». Від усієї цієї ганебно-нездарної писанини стає нудним навіть на еміґрації, де Хвилі та Скрипники як ніяк гостра екзотика з «прекрасної далечини», з яким же почуттям відрази і призирства читають ці вправи у перекинчицькій шельменко-денщицькій ельоквенції там, на Україні далекій?

ЦЕСУС.

Привітання VIII З'їздові Цесус-а. VIII З'їзд Цесус-а відбувався в скромній обстановці, без святкового відкриття та запрошень на з'їзд. Це було зроблено головним чином з метою прискорення розпочаття з'їздом ділової праці. Однак безпосередньо по з'їзді наспіло досить багато привітань від студентських центрів Європи, як напр., з Англії, Бельгії, Франції, Шкоції, Італії та інших країн. Президент Міжнародної Студентської Конфедерації п. Paul Saugin (Париж) у своїм листі до Цесус-а висловив свій жаль, що не міг бути особисто на з'їзді Цесус-а ані переслати своєчасно привітання від Конфедерації, бо на той час їздив з хорим батьком до Альжиру. Наспіло також багато привітань від українських організацій — а також і від всекозацького студентського союзу у Празі.

Запрошення Цесус-а на святкування п'ятисот літ з дня смерті Жанни д'Арк. Місто Руан надіслало Цесус-ові запрошення на літературно-артистично-історичний конгрес, що відбудеться в Руані з нагоди п'ятисот літ, минулих з дня смерті Жанни д'Арк. Конгрес відбуватиметься з 25 по 29 травня р. 1931. Учасники конгресу мають до 1-го квітня надіслати резюме своїх доповідей. Було б бажано коли б українські наукові установи взяли участь у цім конгресі. Одночасно з конгресом має відбуватися вистава спогадів про Жанну д'Арк. Для другої частини цієї вистави — бібліографія та іконографія Жанни д'Арк — Цесус хотів би зібрати відомости про Жанну д'Арк в українськім малярстві та літературі, а тому просимо всіх, хто має відомости про такі твори, подати нам належні іконо- та бібліографічні дані.

Чужинці про Студентський Вісник. До Цесуса ще перед феріями наприкінці минулого року надійшов з Копенгаги лист від кол. Георга Сараува, студ. фармації, який писав: «Випадково дісталися мені до рук два зошити («Студ. Вісника», прим. ред.), бо ніхто з посеред студентства у Копенгазі не розуміє української мови. Я розумію російську, проте багато дечого лишається для мене незрозумілим. Я хотів би бути трохи поінформованим про Цесус: вірші я майже цілковито зрозумів і знахожу їх чудесними. Я буду радий, якщо дістану від вас листа, обіцяю відповісти — на мові німецькій, англійській чи російській — згідно побажанням». З великою приємністю довідуємося про те, що данське студентство з такою уважністю ставиться до нашого журналу, що навіть шукає, більше того — знаходить з поміж своїх рядів уважних та прихильних читачів.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНСТВА.

Корпорація «Чорноморе» Данції. Числить 16 дійсних членів. Крім внутрішньої праці, для виховання молодих членів-новичків, працює у інших українських організаціях в Данцігу і веде також репрезентативну працю перед чужинцями. Відбуває часто звичайні і святочні віча, на яких зачитуються різні реферати і пресові звіти. Спільно з іншими Т-вами в Данцігу, уладила корпорація цього року свято 22. січня, 1. падолиста і концерт в честь Тараса Шевченка.

Корпорація «Галич» Данції. В академічному році 1929/30 начисляла 24 членів, в тім 16 дійсних, 7 батьків і 3 новичків. Що тижня відбуваються конвенції, на яких ведуться дискусії над ідеологічними, і політичними питаннями. Велику вагу кладе корпорація на фізичне виховання студентської молоді улажуючи в тій цілі для своїх членів, спортові вирази на вільному повітрі. Корпорація має домівку спільну з іншими Т-ми Дня 6. XII. 1929. відбулися в рамках конвенту корпорації «Галич» протестаційні сходи проти большевицького терору на Україні. Рівнож члени згаданої корпорації брали активну участь в спільнім улаженню національних свят. Дня 24. II. 1930 обходила корпорація «Галич» свято шостої річниці свого існування, в програму якого входило: вступне слово, привіти, реферати, декламації, співи, музика, а на закінчення, спільна товариська гутірка. Другим святом корпорації був день запряження новичків

дня 9. VII. 1930, яке зійшлося зі святом закінчення академічного року. Члени корпорації беруть також активну участь в інших українських організаціях в Данцігу.

Академічна Громада в Подбрадах. Числить 170 членів, в тім 24 абсолювентів і 90 інженерів. Спільно з Громадою Студентів Укр. Госп. Академії в Подбрадах уладжено всестуденське протестаційне віче проти большевицького терору, на котрому винесено відповідні резолюції. Члени Громади добровільно оподаткувались на поширення протестаційної акції проти большевицького терору. Відсвятковано свято проголошення самостійности

Управа Корпорації «Чорноморе» (Данціг) (Зправа вліво: Ярослав Сойко, Ростислав Левицький, Юліян Воробкевич, Роман Загайкевич).

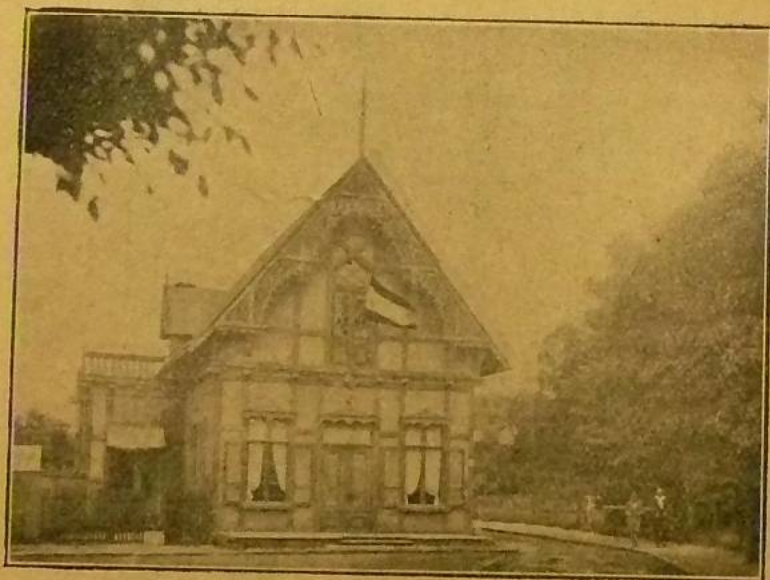
України, а також уладжено концерт в честь Тараса Шевченка. Члени Громади беруть активну участь в працях комітету для упорядкування могил померлих студентів і у всякій громадській праці в Подбрадах.

Громада Студентів при Укр. Госп. Академії в Подбрадах. Начисляє 150 членів. Працює по можности спільно з Академічною Громадою, одначе останніми часами, відносини між обома згаданими організаціями стають більше напружені. Громада Студентів відбула в грудні ц. р. Загальні збори, на яких вибрано Управу з слідуючих осіб: т. Коваленко Василь — голова, Тузів Микола — заступник голови, скарбник і культурно-суспільний референт в одній особі і Синільник Михайло — секретар.

ПРОТЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ УМСА.

Управа Української УМСА при УГА в Подєбрадах на своєму засіданню 18. XII. 1930 р., реагуючи на події в зв'язку з «нацифікацією» українських земель під Польщею, постановила заслати своїй централі Академічній УМСА в ЧСР такий протест:

«Шановні приятелі! Події, які вже більше 2 місяців відбуваються на українських землях під Польщею, кличуть нас звернутись до ширшої суспільности, щоби поділитись своїм болем і болем нашого народу, котрий так жорстоко покараний долею. Український нарід, особливо в Галичині, живе останню добу під знаком терору. Польські воєнки і поліція під плащем «нацифікації» нищать українські культурні, економічні й гуманітарні установи, нападають на безборонні мирні села, насилують жінок, до півсмерти катують старих людей, переслідують священників і учителів. У брошурі, яку Вам посилаємо, знайдете багато сумних доказів про останні тамешні події, які свід-

Домівка Корпорації «Чорноморе» (Данціг).

чать про той жах, в якому перебуває наш нарід, що не встиг ще остаточно загоїти свої рани з часів світової війни.

Цілий ряд українських культурних, гуманітарних і інших організацій шляхом протесту звертається до всього культурного світа, благаючи о справедливість, а тому теж і ми, члени організації, яка стоїть на основах християнської етики, не можемо обійти мовчанкою ці акти брутального насилля. Акад. УМСА при УГА в Подєбрадах гостро осуджує поведінку польських чинників супроти укр. населення в Польщі і жадає, аби була вислана до Сх. Галичини міжнародня Комісія, яка б об'єктивно, на місці дослідила людські вчинки польської «нацифікації» українських земель.

Жадаємо, аби Центральна Акад. УМСА в ЧСР цей наш апель заслала світовій федерації Християнського Студентства в Женеві. Одночасно засилаємо брошуру в чеській мові «Погром українців в Польщі», легально видану Видавчим Центр. Укр. Емігр. Комітетом в ЧСР.

(Підписи).

Центральна Акад. УМСА в ЧСР відгукнулась на цей протест надзвичайно прихильно: обіцяла цю справу дати на ширшу суспільність а протест заслала, як до Женеві, так і визначнішим членам Світової Федерації УМСА.

10-річний ювілей Чехословацької Студенської Централі.

У листопаді р. 1930 в Домі Інженерів на Летні в Празі відбулося святкування десятиріччя «Ústředního svazu československého studentstva» (ÚSČS) — «Центрального Союзу Чехословацького Студентства».

Присутні були члени уряду ЧСР, відпоручники президента республіки проф. Т. Г. Масарика, численні представники чеського громадянства та професури, чужинці, діячі минулих років центрального союзу, чехословацьке студентство.

Від Цесуе-а з привітальною промовою виступав кол. Орелецький.

Знагоди цього ювілею вийшло спеціальне число «Studentského věstníka», органу ÚSČS, в якому вміщені статті-спомини фундаторів ÚSČS, що пригадують бурхливу добу заснування чеської студенської централі. У спогадах

*Президент Центрального Союзу
Чехословацького Студентства
Инж. Стронер.*

студенських провідників тієї доби А. Костечки, В. Гайного та Й. Фіалки яє-краво окреслюється доба повстання та творення ÚSČS.

В лютім місяці р. 1930 відбувся установчий зїзд чехословацького студентства. Але на протязі року перед тим провадилася інтенсивна організаційна праця. По установчїм зїзді було не мало песимістів, що пророкували швидкий занепад нової організації, що казали, що в ній не буде громадського та товариського духу, що не буде в ній щирих та відданих справі працівників і т. в. Цим зловісним пророкуванням одначе не довелося справдитися, хоч ÚSČS і починав свою діяльність у досить тяжких умовах — не було помешкання, яке лише згодом поцастило з великими труднощами знайти в ідальній колишньої Стракової Академії, не було засобів, словом — не було нічого, крім ухваленого установчїм зїздом статуту.

Проте була певна воля, завзятість у праці та любов до справи в тих, кого чехословацьке студентство поставило на чолі нової організації. Незабаром, як пише д-р Костечка, наслідки організаційної праці ÚSČS можна вже було бачити. Не лише студентство, але й громадянство і влада ЧСР, парламент, чужинецькі та міжнародні студенські організації почали визнавати й зноситися з центральним союзом чехословацького студентства. Д-р Костечка закінчує свої спогади цитатою з власної статті, написаної ще р. 1922 н. в. «На прощання»: «Коли інші почували себе щасливими від концертів, театрів, спорту чи кохання, то я був насильний громадським життям студентства, в

якому я реалізував ідеали студенського колективу і зокрема ідеали біднішого студентства, до якого я й сам належав».

Д-р В. Гайни згадує скільки то було суперечок, безконечних еходин, дискусій, доки не виринула пропозиція д-ра Костечки що-до створення нової організації (від р. 1904 існував у Празі «Союз чехословацького студентства», що після повстання самостійної Чехословацької держави вже не відповідав новим завданням). USCS починав свою діяльність у двох вузеньких кімнатах у Страковій Академії. З усмішкою доводиться тепер пригадувати ту дуже поважну хвилину, коли генеральний секретар уперше давав розпорядження помішникові про купівлю каламаря, пер та паперу. Десь було позичено машину до писання, позичені гроші у спілки слухачів високої торговельної школи і т. д. Новий апарат поволи, але певно, розгортав свою працю.

3 чужинних студенських видань.

Центральний Союз Північно-американського Студентства (*National Student Federation of America*) видав у Новім Йорку інформаційну книжку про студентство в Сполучених Державах Північної Америки. Брошура торкається також студентства в Європі, головню Міжнародної Студенської Конфедерації (СІЕ). На двадцятій сторінці читаємо так: «Навіть це студенське зібрання (себто міжнародній студенський зїзд в Парижі — прим. склад.) виглядало неначе воєнне таборище: хорвати протестували проти сербів, українці проти поляків, німці сперечалися з французами а французи з німцями, чехословаки боялися малярської пропаганди проти Чехословаччини, італійці та французи пустилися до бійки, англійці знов зберігали повагу на конгресі а американці прислухувувалися тільки усім цим сваркам»... Книжка досить добре зредогована, поміщує світлини індійського філософа Рабіндраната Тагора та визначніших американських діячів.

Гамбурзький місячник «*Hamburger Universitäts-Zeitung*» умістив у своїх двох останніх числах інформації про українське студентство. У грудневім зошиті знаходимо замітки п. з. «Боротьба українського студентства». Автор зупиняється на інформаціях, які бере з бюлетеню українських організацій в Данцігу та описує пацифікацію у Східній Галичині. Велику роллю в боротьбі українського народу за свою державу самостійність приписує автор українському студентству. Наприкінці подано реєстр української інформаційної преси, що виходить в Європі. Згадує автор також і про публікації Цесуса.

Цей самий журнал містить у своїм січневім зошиті статтю про українське студентство п. з.: «Український студенський рух». У цій статті описана боротьба українського народу за свою самостійність та звертається велику вагу на роллю українського студентства в цій боротьбі. І так вже в 17. столітті боронили українські студенти Київо-Могилянської Академії киян перед насильствами московської окупаційної армії. На периферіях Київа часто можна було бачити наслідки сутичок між студентами та вояками — трупи з відрізаними головами чи то московських вояків чи українських студентів. Далі йде згадка про цю славу Київську Академію, про талановитість українського народу, про ідеологічні угруповання українського студентства. Наприкінці є згадка про Цесуса, якого завдання — це зорганізувати ціле українське студентство без різниці його ідеології та рівнож заступати українське студентство на міжнародньому форумі.

Орган швайцарського центрального студенського союзу «*Schweizerische Hochschul-Zeitung* (Ціпіх), обговорюючи справу так званого питання меншостей в СІЕ лише м. и. так: «Особливо гостро виступає в СІЕ справа меншин. Протягом останніх років виринали питання меншостей українських, малярських (тільки латентно), хорватських, македонських, флямандських, а крім цього фінсько-шведський спір. Також так зване німецьке питання (німецьке студентство не може бути прийняте до СІЕ через всенімецьку структуру берлінської студенської централі) можна розглядати як меншостеве питання». Автор статті є за тим, щоби СІЕ присвячувала більше уваги міжнароднім відносинам в СІЕ. Можемо від себе тільки додати, що справа

т. зв. меншостей в СІЕ ще далеко не вирішена в Конфедерації й що ще треба буде нею в СІЕ пераз займатися.

Обоє — рябоє. Знання з міжнародних студентських зїздів провідник польського студентства п. Рембелінські (сам фашист — польський шовініст, який у 1924 році всіма засобами силкувався не допустити українське студентство на варшавський зїзд міжнародн. студ. конфедерації і аж під напором англійської делегації були змушені поляки дати українським студентським представникам дозвіл на вїзд до Варшави) видав під час літніх ферій 1930. р. брошуру п. з. «Дніпро і Вісла» з нагоди десятиліття «чуда над Віслою». У брошурці цій сперечається п. Рембелінські про те, хто найбільше спричинився до польської перемоги під Варшавою. На його погляд — побіду завдячує Польща опозиції ендеції супроти «начальника паньства». Рембелінські є зрозуміло проти повстання самостійної України. Санаційне «*Życie Akademickie*» полемізує з виводами молодого ендека й ніби висловлюється за створення самостійної України. Хто з них ліпший зрештою, ворог чи «оборонець»? *Ambo meliores* — або яке їхало, таке здибало.

Новорічні побажання ЦЕСУС-ові. Як кожного року так і цим разом обмінюєся Цесус новорічними побажаннями з чужинцями — студентами і не студентами. Хочемо тут навести деякі побажання чужинців (що до тепер не робили). Голяндське студентство (Амстердам) бажає українському народові в новім році усього найкращого та вірить в побіду нашої слушної справи. Чехословаки (Прага) бажають усьому українському студентству звільнення Батьківщини, малярське студентство (Будапешт) бажає у наступнім році багато слави для України, шведське студентство з Стокгольму пересилає своє найсердечніше поздоровлення з нагоди нового року; те саме бажає нам Міжнародня Студентська Поміч (Женева), та президент Міжнародньої Студентської Конфедерації та голова французької студентської Централі — П. Сорен (Париж). Рівнож переслали Цесусові новорічні побажання англійці (Льондон), німці (Берлін), білорусини (Прага), болгари та македонці (Софія) і т. и.

Пластова Трибуна.

ПЛАСТОВИЙ ВІДДІЛ „СТУДЕНСЬКОГО ВІСНИКА“.

Рік I.

Видає Команда Супе.

Ч. 1.

Редагує М. Важанський (реф. преси).

Прага, 1931. Січень.

Михайло Вірлинний.

НЕ ОГЛЯДАТИСЬ!

За нами в безконечній черві розпорядження львівського староства з дня 26. X. 30 р.

Розв'язання Українського Пластового Уладу на Галицькій Україні...

Зорею нашого народження була боротьба за український Університет у Львові. Її початки тягнуться чорною ниткою від кінця 80 р. р. Львівський університет був заснований австрійською владою для нас та безправно перейшов до польських рук.

Щоб його назад дістати Українці стихійно підготовляли боротьбу, яка до кульмінаційної точки дійшла 1. липня 1910 р.

В цей день українські студенти, зібрані у Львові, запротестували проти польських безправств і винесли резолюцію: створити самостійний український університет.

Довідавшись про це, польське шумовиння того дня озброєне в револьвери напало на зібраних студентів і під барикадами замордували студента Адама Козка.

На такім тлі зродились ми — Пластуні.
Для багатьох ми були жменькою фанатиків, горсткою переєкзальтованих дітваків і з усмішкою іронії називали нас «дурними дітьми» та ще «лицями абсурду».

А ми йшли все далі, немов герой, котрому чарівник поручив здобути цілющу воду, якою він має покропити своїх братів, що впали в боротьбі і відродити до кращого життя.

Хоч ми знали, що до місця, де знаходиться її джерело треба перейти широкі і глибокі річки, високі гори, вкриті вічним снігом і льодом.

Хоч ми знали, що позаду нас, на нашім шляху, будуть дунати й кричати проразливі голоси страшних потвор, що від цього голосу товариші будуть покидати наші ряди, а де-хто буде тремтіти мов листя осики від вітру. Але гаслом нашим було: *не оглядатись...*

Перейняті одною вірою, одною волею, одною метою, одною думкою — дійти до джерела.

А коли б ми оглянулись, то перестанемо бути героями, згинемо морально і фізично в щелепах тих потвор.

Та ми не дійшли

Шляхетські пригілчі Український Пласт — закрили!!! 26. IX. 1930

Мов розвинену квітку, що нестила свої пелюстки, пишалась своєю уродою до сонця, збиралась жити — зломлено...

Це сталося тоді, коли при негасаючій борні на стосах горіли невинні душі наших братів...

Зима минає, із собою несе ріками криги. Все лаштується до життя. І ви, що любите Рідний Край, в поті чола розбиваєте скелі, готуйтеся до свята зустрічі молодих сил, щоб над граничним стовпом розкордошеної Батьківщини подати свої дружні руки з привітом:

Гордонів не має! Ми з цілим світом... цілий світ з нами!..
«СКОБ»!

Прага, Січень, 1931.

ДЖЕМБОРІ (JAMBOREE).

Мім 27. VI. та 3. VII. 1931 р. відбуватиметься в Празі здвиг пластунів словян — чи як то принято між пластунами називати — Jamboree. Майже кожна організація молоді чи то виховавча, чи то спортова робить час від часу зїзди чи здвиги, де б могла стрінутися молодь, що зїхалась з усіх сторін, та виказатися чи то вислідами своєї праці, чи то спортовою досконалістю, чи то своїм умінням. Яке значіння для молоді ті здвиги мають та чим вони корисні, не буду тут пояснювати, бо се, думаю, відомо кожному.

Тк само й пласт. Що чотири роки відбуває свої міжнародні пластові здвиги, т. зв. Jamboree.

Яке то вражіння робить, коли збереться в однім місці в таборі багато тисяч веселої, жвавої молоді ріжних відтінків шкіри хай розкажуть на сторінках сего журналу ті, що на власні очі бачили останнє таке джемборі у 1929 р. в Англії. І коли ви побачите, що стільки молоді, приналежної до ріжних часом ворожих держав, зібралось в одній сімї й дійсно по братньому ставиться одно до другого; коли побачите, як більшими чи меншими гуртами ходить обійнявшись молодь тих держав, що навіть, може, дипломатичних зносин між собою не мають; коли побачите, як мури з європейцем або з хинцем співають пісні, яких вже встиг оден другого навчити, тоді мимоволі пригадаєте собі ті всі міжнародні конференції та засідання у Женеві чи де инде, на яких дипломати тих країн, до яких належить ся мелодь, з такими тяжкими трудами та болями, дипломатичною дорогою намагаються, — по більшості безуспішно — осягнути того, чим ся молодь вже давно жне!

Але не лише міжнародні Джемборі владжують пластові організації. Так напр., Пластуні Словяне улаштовують час від часу свої словянські джемборі. Сего року знову буде таке джемборі у Празі. Вей словяне зголосили свою участь на нім — властиво лише ті, яких запросила чеська пластова організація. — А не запросила вона лише українців — чому? Про се далі.

Існує т. зв. Міжнародне Пластове Бюро — організація, до якої належать пластові організації різних народів. Цікаво є те, що і на цю організацію належила свою грізну руку політика, а то в той спосіб, що президія того Бюра ухвалила приймати за членів лиш ті пластові організації, які є офіційно узнані державою. Безумовно, що ця ухвала є дуже корисною для держав, які мають меншости, а разом із тим дуже прикра для таких пластових організацій, як наш Український Пластовий Улад. Тому що не був узнаний польським урядом офіційно пластовою організацією, не міг бути прийнятий до Міжнародного Пластового Бюра. І коли Український Пласт був польським урядом зліквідований, то лиш з вище згаданих причин Міжнародне Пластове Бюро на той чин не зреагувало. З тих самих також зглядів не запросили Чехи Укр. Пласт. Улад на словянське джемборі.

Не дивлячись на ту ухвалу, Укр. Верховна Пластова Команда у Львові вже під довшого часу працювала в тім напрямі, аби все таки якось уможливити прийняття нашого уладу до Міжнародного Бюра. Однак дуже багато перешкод приходилось їй поборювати. Головною причиною, яка уможливила б прийняття нашого Уладу до М. Б., була, безумовно, участь наших пластунів на джемборі — але тут, ясна річ, насувалася непереборима перешкода — українці не дістали пасів на вїзд за кордон! Відсутність наших пластунів на джемборі, безумовно, дуже шкодила нашій справі, бо, мовляк — «що то за організація, що навіть і одного відділу пластунів не спроможеться вислати на джемборі»!

На останнє джемборі в Англії вдалося вислати лише трьох українських пластунів і то лиш тому, що вони, яко емігранти могли за кордоном легко дістати пас. І ось що вони оповідають: польські пластуни почали вихвалитися народнім «польським» строем. Майже більшість польських пластунів мала широкі гуцульські пояси (про гуцульський стрій вже не говорю). Наші пластуни запротестували. А вислід? —

«Як ми можемо Вам повірити, що то є ваш український стрій, коли Польяки твердять, що то є їх народній стрій — вас є лише трьох, а їх кілька сот» — відповів чужинець! І ніби має рацію.

Се приклад, як багато може втратити українська народня справа через такий — як деякі пасивні українські громадяне говорять — незначний і нецікавий для них пластовий здвиг. Пригадаймо собі, що помогло по війні німцям заняти теперішнє положення між ворожими їй побідниками — у дуже й дуже великій мірі міжнародні спортові стики їхніх спортових організацій.

Той випадок ясно говорить, що наколи Український пласт хоче осягнути своєї мети й тим самим принести користь Україні, — мусить вислати на джемборі як найбільше пластунів.

Але це легко сказати, але перевести тяжко — особливо тепер, коли Польяки вже офіційно зліквідували Український Пластовий Улад в Галичині. Зрозуміло, що тепер весь тягар тої праці звалився на плечі Команди Союзу Україн. Пластунів у Празі, який обєднує ще кілька тих відділів, що можуть ще існувати по за межами Батьківщини. Розраховувати на поміч з краю (в людях) не можна — доводитись покладатись лише на власні сили — а є нас, українських пластунів, за кордоном не багато — яких до 250 чоловік і то розкиданих по всіх усюдах! Не кожний з них зможе взяти участь в Джемборі, не кожний є так забезпечений, щоб міг приїхати до Праги на два тижні.

Права вступу до Міжнар. Бюра Українські Пластуни мусять за всяку ціну добути. Зрозуміло, що участь наших пластунів у словянським джемборі буде мати рішаче значіння в справі прийняття нас до М. Б. Тому українські пластуни мусять приложити всіх зусиль й ужити всіх можливостей, щоб своєю мету осягнути.

Але й українське громадянство не смів лише здалека придивлятися праці українських пластунів, які в сучасній добі може найбільше можливостей мають пронагувати українську справу, а мусять також піддержати їх в їх праці. Бо нагода трапляється не аби яка. З матеріального боку також найбільш сприятлива, бо заїзд на джемборі у Празі вимагає в значній мірі

менших витрат ніж до Лондону або Америки і було б непростою хобою не скористатися з неї.

Тим більше, що крім здвигу буде владжена теж вистава пластових праць та взагалі всього, чим той чи инший словянський нарід може попишатися (строї, народні вироби і т. д.). Та вистава може принести багато користи українцям, бо на сім джемборі, крім пластунів словян буде дуже багато гостей — пластунів з цілого світа.

Нагода трапляється добра і від українського громадянства залежить не пустити її з рук та допомогти тим кільком пластовим відділам, що ще мають можливість існувати за кордоном та пропагувати українську справу між молоддю цілого світу й продовжувати працю, яку свого часу розпочали наші браття в Краю!

Данило Козіцький.

НАША ОСТАННЯ ПЛАСТОВА ЗУСТРІЧ НА ПІДЛИСЬКІЙ ГОРІ.

Для увічнення памяти першого каменяра національної свідомости, пробудителя Галицької України — Маркіяна Шашкевича, закуплено за дрібні, але ясні жертви українськ. громадянства, в ріднім його селі Підлисію біля Золочева, цілу т. звану «Білу гору», і на цій горі вибудовано величавий пам'ятник в честь генія Галицької землі. Свята, що їх що року влаштовує на «Маркіяновій горі» Т-во ім. М. Шашкевича у Золочеві, набирають що раз то більше всенароднього характеру!

Окружна Пл. Команда Осередня улаштувала в день свята 3. серпня 1930 р. пластову зустріч на Маркіяновій горі.

Вже кілька день перед святами надходило пластове братство численно. З усіх волостей Осмомисла землі надходило. І з над срібнолетного Сяну і з під величних Карпат, а навіть з нашої тихої Волинської землі прибуло на зустріч і свято Маркіяна дві пластунки і чотири пластуни! Отаборились ми в близькій лісі, дехто під шатром, дехто в куріні, тай взялись до праці, бо було її досить!

Одні взялись з «соколами» з околиць сел поправляти могилу не-званого стрільця, що лежить біля пам'ятника, інші допомагали при будові триюфальної брами для О. Єпископа, що мав прибути на це свято, ще інші прикрашували пам'ятник.

На величезному хресті пам'ятника примістили ми великий тризуб, сплетений з гілля сосни та перетканий червоною калиною. На верхку хреста примістили ми машту — знак, що тут таборує пластове братство!

Два дні працювало братерство, а цілу ніч перед світом мусіли чуйно чатувати довкола гори, бо наші «культурні» сусіди хотіли знищити нашу працю!

День свята. Ранішній свисток і сто п'ятьдесять карних пластунів та пластунок зривається зі сну. Ранні вправи, а опісля в повних одностроях удаємось під пам'ятник, де від звуку національного гимну та пластової прісїати підтягаємо на машту жовто-блакитний прапор! Пластовий день почався!!

Першим гостем біля нас була польська поліція. Обставили кордонами гору (так, як ми в ночі), решта кружляла мов круки біля нашого табору. Пробували перейти через табор, одначе палиця вартового, поставлена поперек стежки, не дозволяла. Поліція легітимувала всіх пластунів, може чет-вертину з п'ять тисячної маси учасників свята, навіть дівчат, що прийшли в народніх строях на свято.

Наш вістун сповіщає команду стрічі, що із села наближається Єпископ о. М. Будка з процесією. Команда виражає нас шіснадцять старших пла-стунів на зустріч. Здалеку бачимо, як у супроводі шістьох козарлюг на ко-нях наближається віз з о. Єпископом. Трикратним голосним «Слава» вітаємо його та відпроваджуємо його аж під пам'ятник, де має відбутись урочиста полева Служба Божа.

Жертвуйте на пресовий фонд ЦЕСУС-а!

Не легка це справа вдержати порядок між такою масою населення, але при допомозі «Соколів» удається нам. По Службі Божій відправляє о. Єпископ величаву панахиду на могилі незнаного стрільця. Почесну сторожу несе пластове братство та Соколи. Після зложення вінців, дефілює перед могилою, під звуки маршу духової сокольської оркестри, сто п'ядесят пластунів та вірою більше Соколів. Стрункі постави дефілюючих, та палке завзяття, яке сяяло їм з очей заповнили непроглядну масу громадянства вірою, що «ще живе стрільця слава»!

По полудні відбулася друга частина свята. Вправи, танки та забави. Найгарнійшою частиною свята був танок маленьких хлопчиків та дівчаток. До пізньої ночі протяглося свято. Ми, пластуни кінчили свято прощальною ватрою. На другий день прощали ми наших дорогих Волиняків.

З бадьорою пісню на устах опускали ми Маркіянову гору, з надією в серці, великою, як пам'ятник Маркіяна, у Світлу Майбутність!!!

Не знали ми, що це буде наша остання пластова зустріч, що так скоро знищать нам Вандали наш ідеал, нашу найбільшу цінність «Укр. Пл. Улад».

Ржевниця, 21. І. 1931.

Наймолодший з Вітрогонів.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУ НА ЕМІГРАЦІЇ.

1. По розв'язанні на Галицькій Україні найвищої пластової інституції В. П. К., з її доручення у Празі 2. XI. 30 р. відбувся З'їзд «Союзу Укр. Пластунів Емігрантів» («СУПЕ»).

До Команди СУПЕ ввійшли: Голова Данило Козіцький (референт діяльності), секрет. інж. Євген Кульчицький, скарбник Наталка Кучерявенко (місто голова), реф. зв'язку Богдан Алиськевич, реф. преси Михайло Бажанський. Заступники: проф. Кость Подільський, Слава Бирчаківна. До ревізійної Комісії: Стецько Сірополко, Ірина Темешко, Богдан Голота.

2. Референт діяльності розписав конкурсі на слідуєчі річі:

1. Хто зробить проєкт характерного українського тотему для українського пластового табору на всесловянськїм зїзді?

2. Хто з Пластунів має зложені українські пластові пісні, про які з інших Пластів не знає? Може хто спробує зложити? Кращі пісні будуть видруковані разом з нотами.

3. Хто зробить проєкт характерної пластової листівки (кількох) та хто зробить найкращу збірку пластових фотографій?

На конкурсі будуть призначені нагороди.

Докладніше про це референт діяльності оголосить в «Вістях» Команди СУПЕ.

Від редакції.

Заходами рефентури преси Команди СУПЕ та за дозволом п. Орельського, президента Цесуса, віддано нам у «Студенському Віснику» кілька сторінок на «Пластову Трибуну».

Тому редакція «Пласт. Трибуни» просить всіх Пластунів надсилати свої статті, поезії, епосини, дописи, звітлення та знімки з пластового життя.

Редакція.

— Коли тобі в твоїй мандрівці стане тісно в межах твоєї Країни, коли гарячою ропою загорять в твоєму серці кордони, що її розділили, — ти зрозумієш, що значить: *мандрувати.*

(Сам. Олень).

РІЖНЕ.

«Три серця у дві чверті такту». 8-го лютого гурток української молоді під режисурою Миколи Чирського по-перше виступив з прилюдною виставою на вечірці Союзу Українських Військових Інвалідів у салі «Česká korigna» на Віноградах у Празі. Грали віршований огляд «Три серця у дві чверті такту» п. М. Чирського, музика п. Балтаровича. Брала участь п. п. М. Чирський, Дмитро Шеманський, Горянський, Палій-Сидорянський, д-р В. І. Гайдовський-Потанович і інші. Дотепні й легкі вірші Чирського, цікава музика Балтаровича, природня й непримусена гра молодих артистів викликала серед численних глядачів (між якими, до речі, було дуже багато осіб з чеського громадянства, рівнож як і з місцевих студентських литовської та латвійської колоній) часті вибухи дружнього сміху. Беручи на увагу, що ця вистава є першою спробою сил молодого трупи (більшість якої беться в пазурях тяжких злиднів, що на еміграції припали на долю молоді української літературно-артистичної богеми) належить визнати, що вона посідає добрі літературні та музичні сили, в значній мірі також і артистичні. При бажанні удосконалити свою продукцію молода трупа може досягти нові й поважніші успіхи. Коли вже розпочинати працю на цім полі, то слід ставити цю справу цілком фахово та поважно. Імена обох авторів запевнюють культурний рівень та майбутнє молодого гуртка. Балтарович — талановитий учень музичного відділу Українського Педагогічного Інституту в Празі, Чирський — вельми дотепний автор більшости тексту славетної гумористичної «Подєбрадки», одного з кращих гумористичних часописів української еміграції, що перед кількома роками виходив у Подєбрадах.

Українське товариство Прихильників книги у Празі. Українське товариство Прихильників книги заснувалося в січні 1927 року. На чолі Т-ва стоїть голова проф. Ст. Сірополко, секретар доцент Гайманівський. У товаристві відбуваються щомісячні збори, на яких зачитуються членами Т-ва реферати. За пів години перед розпочаттям рефератів демонструються новинки українського книжкового й журнального руху. Т-во має свій друкований орган «Книголюб», що виходить раз на три місяці книжками (літографованими) розміром на 4—5 аркушів. Досі вийшло дванадцять книг «Книголюба». В передостанній книзі надрукована друга частина ґрунтовної розвідки Симона Наріжного, «Slovanskú přehled» та українська в ньому» та спогади відомого українського графіка професора Роберта Лісовського про найвизначнішого сучасного українського графіка, Нарбути, що вмер перед десятьма роками на весні 1920 р. В останній книзі вміщена розвідка проф. Д. Антоновича про українського артиста першої половини XIX століття — Соленика, огляд видавничої діяльності укр. еміграції в ЧСР, написаний п. Зленком і інше.

Українське педагогічне Т-во у Празі. Це товариство належить до одного з наймолодших: заснувалося на весні 1930 року. Має тепер 35 членів. Головою є проф. Сірополко, секретарем Зленко. Т-во поставило своїм завданням студіювання педагогічних питань в звязку з українським життям, улаштовує публічні засідання з викладами на різні теми. Перед літньою перервою було улаштовано засідання пам'яті Петра Холодного. 27 листопаду призначено перше засідання в цьому році, — присвячене ювілею педагогічного часопису «Світло», що в роках 1910—1914 виходило в Києві. Збори Т-ва відбуваються в помешканні археологічного семінара, на Бржеговій вул. ч. 5. На останніх зборах 29 січня 1931 р. була заслухана доповідь доц. Стейскаля «Дослідження дефективних дітей празьким педагогічним Інститутом».

Спілка українців закінчивших високі школи в ЧСР утворилася з кінцем року 1927 у Празі. Тепер налічує до 130 членів, що перебувають вже в більшости за межами ЧСР. Першим секретарем Спілки був небіжчик інж. Арсен Біднов. На початку цього академічного року на загальних зборах Спілки був обраний головою Спілки інж. Роздобудько, секретарем Зленко. Завданням, яке ставила й ставить перед собою Спілка, є улаштування своїх членів на працю в ЧСР, але ця акція не дав майже ніяких наслідків. Спілці доводиться при матеріальній допомозі Ліги Націй висилати своїх членів переважно до Північної Америки. Ліга Націй випозичила на цю акцію біля ста

тисяч корон чеських. Тепер, в зв'язку з новими обмеженнями візду до Сполучених Штатів доводиться думати про нові напрямки праці.

Українське Товариство Природників та Математиків у Празі. Українське Товариство Природників та Математиків при Педагогічному Інституті періодично влаштовує засідання, на яких членами Т-ва зачитуються оригінальні праці й реферати. У понеділок 1-го грудня у Т-ві відбулося з приводу 300 літ з дня смерті великого астронома Яна Кеплера урочисте засідання на якому проф. Гармашів зачитав вступне слово, а доцент Гула проголосив промову на тему «Іван Кеплер, життя і твори».

Надіслане.

Од Спільки закінчивших високі школи в Чехословаччині. Управа Спільки просить п. т. членів Спільки подати на адресу секретаря Спільки (p. Petro Zlenko, taj. Spolku ukrajinců, ukonč. vys. školy v Čsl., Praha II., Školská s. IV) адреси свої та тих українців, що закінчили студії на чужині та перебувають у місці побуту члена Спільки, відомости про місце (фірму), рід та умови праці члена Спільки та про можливості підшукання праці для інших українців. Членські вкладки (за кожний місяць кор. ч. 2.—) просимо вирівнювати на рахунок поштового уряду шекового в Празі ч. 87393. У Празі, 5. лютого 1931. Управа Спільки: інж. Н. Роздобудько, в. р., голова, д-р М. Масюкевич, в. р. член Управи, П. Зленко, в. р. секретар.

Надіслані книжки та журнали.

A new decade. Report of the ninth annual Conference of International Student Service, Oxford, July 23—31, 1930.

Compte — Rendu, Congrès de Bruxelles, Août 1930. C. I. E. Confédération Internationale des Etudiants. Secrétariat. Bruxelles.

A student venture in practical idealism. National Student Federation of America.

Vox Studentium, January—March 1931. Genève.

Národní student, 1930, číslo 17—18, 1931, č. 1—2. Praha.

L'Europa Orientale, 1930, N. 11—12. Roma.

Uliopilasleht. 1930, No. 12, 13. Talvekuul.

Hamburger Universitäts-Zeitung. 15. XII. 1930, 15. I. 1931.

Volkskonservative Hochschulbriefe. Hamburg. 12. XI. 1930.

New tasks of a University Movement. International Student Service and its future by W. M. Kotching. Published by I. S. S. Geneva, 1930—1931.

Studentský věstník. Organ Ústředního svazu Čsl. studentstva. Praha 1930. číslo 12/16.

Życie akademickie. Ilustrowane demokratyczne pismo młodzieży. 1930. Nr. 1.

Der Student. Deutsche Akademische Rundschau. Berlin, 1930, Nr. 17—19. 1931, Nr. 1.

Universitas. Akademisks Laisraksts. Riga, 1930. Nr. 3—7.

The University. The National Union of Students. London. Nr. 21. 1930.

La Jeune Macédoine. Revue mensuelle. Organe de l'Union des associations d'Etudiants. Macédoniens à l'Étranger. Paris. 1931, Nr. 1.

Il Giornale del Turismo. Roma, 1930, Nr. 1—4, 1931, Nr. 1—2.

Libro e Moschetto. Settimanale degli Universitari e delle Università. Roma. 1930—1931, Nr. 1—12.

Pressstelle der Ukrainischen Studentenschaft zu Danzig. Bulletin Nr. 3. 1930, 23. XII.

- Тризуб*, тижневик, ч. ч. 39—52, рік вид. VI., 1930, ч. ч. 1—4, рік вид. VII., 1931, Париж.
- Розбудова Нації*, орган проводу українських націоналістів, ч. ч. 9—10, 11—12, (33—34, 35—36), річник III., вересень—жовтень, листопад—грудень 1930, Прага.
- Вільне Козацтво (Вольное Казачество)*, двухнедельный журнал литературный и политический, ч. ч. 64—73, 1930—1931, Прага.
- Croatia*, Croatian political newspaper published by the Chief Committee of the Croatian Peasants' Party in Chicago, 1930—1931, No. No. 2—4.
- Bulletin mensuel d'Informations de l'office Central de la Confédération Internationale des Etudiants*, Bruxelles, Janvier 1931.
- Schweizerische Hochschul-Zeitung*, Revue Universitaire Suisse, Rivista Universitaria Svizzera, Jahrgang IV, 1930—1931, Nr. 5, Zürich, Januar 1931.
- La Macédoine*, Journal politique hebdomadaire, Genève, 1930—31, 147—153.
- Prométhée*, Revue mensuelle, Organ de la défense nationale des Peuples du Caucase, de l'Ukraine et du Turkestan, Paris, No. No. 45—49, 130.
- Ausrottung der Ukrainer in Polen*, Herausgegeben von dem zentralen Exekutivausschuss der Vertreter der Organisationen der Ukrainischen Emigranten in der Tschechoslovakei, Prag, 1930, S. 26 Text, 4 S. Abbild.
- Pogrom proti Ukrajincům v Polsku. Le Pogrome des Ukrainiens en Pologne. Extirpation of Ukrainians in Poland. Ausrottung der Ukrainer in Polen. Obrazky z pogromů, činených polskou vládou. Photographies des dévastations accomplies par les autorités polonaises. Pictures Illustrating the Proceedings of the Penal Expeditions ordered by the Polish Government. Aufnahmen von dem von der polnischen Regierung an der Westukraine durchgeführten Pogrom. Vydání Výkonného komitétu zástupců ukrajinských emigrantských organizací v ČSR*, Praha 1931, 4 str. text, 12 str. obrázků.
- Студэнская Думка*, Вільня, 1930, Листопад—Сьнежань, Год 6, No 3 (14).
- Зїзд представників організацій інженерів українців на еміграції* 15—17 листопаду 1930 (звіт), Союз організацій інженерів українців за кордоном, Подєбради, 1930, Стор. 47.
- К. Чехович*, Йосиф Добровський і українська мова. (Zvláštní otisk: *Slavia*, ročník IX., seš. 4., Praha 1930.)

ПРИМІТКА РЕДАКЦІЇ: З технічних причин примушена Редакція відкласти чималий матеріал (листи та меморандуми укр. студ. громади у Варшаві, Т-ва допомоги студентам у Варшаві, протести деяких студентських організацій проти викинення варшавської студ. громади з студ. дома; матеріали про українські високі школи за кордоном, сторінку сатири та гумору то що) до наступного числа нашого часопису, яке має появитися в найближчій часі.

